

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETILAP

Előfizetési árak:
 Egész évre 6 pengő félévre 3 pengő
 Egyes szám ára 15 fillér
 Külföldre egész évre 10 pengő.

Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS
 Felelős szerkesztő és igazgató:
Dr. SZÁSZ FERENC

Laptulajdonos: MINERVA R.-T.
 Megjelenik minden szombaton.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Kolozsvár, Brassai-utca 5. szám.

Erdélyi hang a képviselőházban.

Mi, erdélyi magyarok, nagyon figyeljük, hogy politikai képviselőtünk megállja-e helyét a nemzet nagy nyilvánossága előtt, helyesen irányítja-e a nemzet közéletébe való bekapcsolódásunkat, okosan szól-e hozzá az országos kérdésekhez, egyszóval megfelel-e azoknak a nagy reménysegeknek, amelyeket az erdélyi magyarság képességei iránt az anyaországi testvéreink tápláltak.

Eddig alig történt valami a bizonyosságtételre. Jóformán a keret sem volt kialakulva, amelyben politikai képviselőtünk megmutathatta volna sajátos vonásait, eredeti arculatát.

Most már mégis beszámolhatunk az első lépés megtörténéséről. Pál Gábor, a politikai képviselő elnöke, közelebbről nagy beszédet mondott a képviselőházban s ebben részint megmagyarázta, részben tovább fűzte azokat a gondolatokat, amelyeket a képviselők bevonulásakor érintett.

A beszédből végre megismerjük azt a keretet is, amelyet képviselőink törvényhozói működésük egységes irányítására megteremtettek. Erdély magyar képviselői párton kívüli csoporttá alakultak, mert azt remélik, hogy ez pártatlanságot biztosít nekik mind a különlegesen erdélyi, mind az egyetemes magyar kérdések elbírálására.

Pál Gábor először az erdélyi feladatokra hívta fel a törvényhozás és kormányzat figyelmét. Rámutatott azokra a nehézségekre, amelyek a törvény-egységesítés révén Erdély három területére, a Párciumra, Középerdélyre és a Székelyföldre háramlanak. A jogbiztonság azt kívánja, hogy Erdélyben vegyék számba a törvényeket, mert ezeket a románok a magyarság rovására szerkesztették meg. A bevezetendő magyar jognak a sérelmeket orvosolnia kell. Kívánatos, hogy a kormányzat létesítsen külön szervezet, amely Erdély különleges viszonyait, s így a nemzetiségi kérdést igazságosan rendezi. Erdély helyzetét gazda-

sági téren különösen tanulmányozni kell. Ezt a feladatot a katonai igazgatás jól oldotta meg, remélhetőleg a polgári igazgatás is megteszi a magáét. Nagy figyelmet érdemel a román földreform elbírálása. Itt különösen sok

igazságtalanság érte a magyarságot, a jóvátételről sürgősen gondoskodni kell. A bankok magatartását is felül kell vizsgálni, nem szabad olyan pénzügyi embereknek vezető szerepet adni, akik a román uralom alatt a magyarság iránt hűtlenül viselkedtek. Katonai kérdésekben Erdélyt külön elbírálásban kell részesíteni. Az erdélyi magyarság szívesen fogadná, ha a honvédelmi miniszter a székely határőrséget a mai kornak megfelelő formában fölélesztené, hadd legyen a székelynél kézügyben a lőszer, puska és ruha, hogy védelem esetén talpra úgorhassék.

Az erdélyi képviselő elnöke ezek után az egyetemes magyar kérdéseket is tárgyalás alá vette. Kívánta a honvédelem fejlesztését, a magyarországi földreform gyors és igazságos megoldását, ismertette a zsidóságot erdélyi szerepét, amely nem felelt meg a magyarság érdekeinek, sőt azoknak gyöngyítését eredményezte.

Pál Gábor végül kérés szót intézett a politikai pártokhoz. — Senki sem tudhatja, — jelezte be beszédét, — hogy mi

vár még reánk. Nem tudhatjuk, hogy a háború kiszámíthatatlan fejleményei hová visznek bennünket. De akármi jöjjön, együtt kell, hogy találjon bennünket, mert egy nemzet fia vagyunk. Eppen ezért a mi kérés szavunk a politikai pártok mindegyikéhez az, hogy enyhítsék azt a feszültséget, amely itt uralkodik s egymás véleményének és javaslatainak higgadtsággal való meghallgatását tegyék lehetővé, hogy a magyar állam nagy kérdései ezekben a súlyos időkben a megfelelő légkörben nyerjenek megoldást. Nekünk, akik egyszer hazát veszítettünk és az után győző uralmat elszenvedtük, jogunk van ezt kérni!

Gr. Teleki Pál miniszterelnök Pál Gábor erdélyi képviselővel beszélget a képviselőház folyosóján.

MAGYAR KÖZÉLET.

Román izgatás a mai határok ellen. A magyar közéletet nagy izgalommal töltik el azok az események, amelyek Romániában zajlanak le. Ezúttal nem a belső villongásokról, pártos ellentétéről s gyilkosságokról van szó, amelyek az egész világ megbotránkosását váltották ki, hanem arról a magatartásról, amelyet a románok Magyarországra iránt tanusítanak.

Gyulafehérváron december elsején az idén is megtartották az egyesülés nemzeti ünnepét. Antonescu államfővel az élükön az összes számottevő politikusok megjelentek a gyűlésen s természetesen felvonultak a vasgárdisták is. A népes összejövetel Magyarországra ellen való tüntetéssé fajult. A szónokok, ezek között felelős állást betöltő emberek is, olyan kijelentéseket tettek, amelyek joggal keltenek fölháborodást a magyarságban. Ugy kezdenek beszélni, mintha a bécsi döntés meg sem történt volna s akkor nem siettek volna ők is hozzájárulni, hogy nagyobb veszedelmektől megmentsék magukat.

Az ünnepség középpontjában annak a zászlónak a megáldása állott, amelyet a román nemzeti gárda 1918-ban hordozott. Ez a zászló akkor azt jelentette, hogy a románság a központi hatalmak s elsősorban Magyarországra rovására az antant oldalán várja árulásainak jutalmát. Most is nyilván ilyen vágyakat és reményeket akartak fölébreszteni a zászlóval. E mellett szólnak a gyűléstől fűtött beszédek is. Arra izgatták a hallgatóságot, hogy vissza kell szerezni a 22 évvel ezelőtt megállapított határokat, a magyaroktól vissza kell foglalni Erdélyt. Meg is eskették a vasgárdistákat, hogy nem felejtik el soha a szent nemzeti határokat és a visszacszerzésért folytatják a harcot. Horia Sima helyettes miniszterelnök azt magyarázta, hogy Erdély a románság bölcsője, amelyet újra föl kell szabadítani. Maga az államfő, Antonescu is beállott az izgatók közé s csatlakozott azokhoz, akik az idei ünnepséget Románia visszaállításának hirdetésére akarták fölhasználni.

A legnagyobb nehézségek közt vergődő s teljesen elgyöngült Románia részéről természetesen nincs súlya a nagyhangú fenekedéseknek. Viszont a magyarság nem veheti szó nélkül tudomásul, hogy milyen gyűlölködés tobzódik azokban, akik bőrük mentésére szintén a tengelyhatalmakhoz szegődtek.

Rajniss Ferenc képviselő a román izgatás ellen. A magyar képviselőházban nagy fölháborodást keltett a románok kihívó magatartása.

Rajniss Ferenc képviselő nagy visszhangot keltő beszédben utasította vissza a gyulafehérvári támadást. Az előzmények ismertetése után ezeket mondotta:

— December 1-én az Új-Románia megünnepelte azt, hogy a régi Románia nem tartotta meg a szavát, felrugta a hármasszövetséggel kötött egyezményt és az antanthez esatlakozott. Az új Románia hű maradt a régi szellemhez, és hirdeti, hogy nem tartja meg a bécsi döntést sem, mihelyt megteheti.

— Ez már nemcsak Magyarország ügye, ez nyílt támadás, szellemi hadüzenet a tengelyhatalmak ellen is, mert a gyulafehérvári gyűlés megnehezítése Magyarország helyzetének. Intelem állandó katonai készenlétünkre, a magyar figyelem és erő összefogására azokkal szemben, akik a bécsi döntés és a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozás óta végtelenül fontos közös európai érdekeket is megzavarják és veszélyeztetik. Románia zavarja jelenlegi viselkedésével Magyarországot vállalt európai köteletségének teljesítésében. Románia elvonja a magyar erőket a közös európai békés gaz-

dasági célok frontjáról. Románia aláírta a bécsi döntést, ami pedig joggal fájhat a fegyelmezett magyarságnak, amely egyetlen lépést sem tett a döntés ellen sem kormányzatában, sem a közvéleményben.

— Románia jogtalan reményeket élesztget, Románia nem tartja meg ünnepélyes ígéretét. Románia Magyarország kárára igyekszik levezetni a belső gyilkosságból szakadt feszültségeket. A béke érdekében azt reméljük, hogy Magyarország nem marad egyedül a bécsi döntés ellen irányuló végzetes izgatás megbélyegzésében és megakadályozásában. A döntőbíráskodás helyett a románok önbíráskodást szeretnének gyakorolni. A földrengés után lelki rengéssel akarják Középeurópába a zűrzavar szellemét becsempészni.

— Mi, akik eddig tisztességes és európai szempontokat vallottunk magunkénak, akik mindig a tengelyhatalmak oldalán állottunk, mi tiltakozunk Románia politikája ellen: kérjük és követeljük, hogy a cselekvés, határozott szó és tiltakozás vessen véget a bécsi döntés elleni lázításnak mindaddig, míg nem késő, mindaddig, míg a lázítás folytatása meg nem akadályozza Magyarországot köteletségének teljesítésében. Ismerjük igazságunkat. Mi nem folytatunk történelmi vitát Romániával, de a saját igazságunkért pártállásra való tekintet nélkül élni és halni tudunk és ezt tudnia kell Romániának is.

Teleki miniszterelnök a gyulafehérvári kirohánásokról. Teleki miniszterelnök összefoglaló nagy beszédben felelt a képviselőházban elhangzott beszédekre s ebben a kormányzat terveit tüzetesen megvilágította. A beszédben kitért a gyulafehérvári eseményekre is s a magyar kormány felfogását a következőkben vázolta:

— Rajniss képviselő úr — mondotta a miniszterelnök — felszólalásában rámutatott egy eseményre, amely tegnapelőtt játszódott le. Magam is szóvá akartam tenni ezt az eseményt, mert állásomnál fogva kötelességem, de örülök, hogy a Ház padsoraiból hangzott el a felszólalás és egyöntetű volt a Ház állásfoglalása pártállásra való tekintet nélkül.

— Hivatalos keretek között, legfeljebb román államférfiak előtt és által mondott beszédekben nyilvánult meg a bécsi döntés határozatainak nyilvános el nem fogadása és az azzal nyilvános szembehelyezkedés. Barátságunknál fogva a tengelyhatalmak iránt, amelyek ezt a határvonalat létrehozták, a tiszteletnél fogva, amit a tengely e nem könnyű és nem könnyven vállalt munkája iránt érzünk és jelen erőfeszítéseikre való tekintettel, amelyeket nagy küzdelmek közepette folytatnak, de különösen az adott szó erejénél fogva, amely a magyar embert mindig kötelezi, mi nem felelhetünk hasonlóval. De miután maga a román miniszterelnök, államvezető világosan megmondotta, hogy ami nyíltan kimondatott mások által, annak kimondásában csak állása akadályozza, mi felemeljük tiltakozó szavunkat.

— Tiltakozunk nyugodtan, de határozottan, mert nem nézhetjük csak úgy, hogy a belső zűrzavart magyargyűlölet szításával vezessék le. Nálunk a román nép megelégedett, ezt számtalan jel mutatja. Ez messze áll attól, amit a magyarok valaha Romániában tapasztaltak.

— Nekünk kétszeresen oda kell figyelniünk ezekre az eseményekre, amelyek az ősi fejedelmi városban, az ősi püspöki székhelyen, magyarlakta vidék szívében történnék.

Baloldalon.

Teleki Pál kész házakat adott át az árvízszújtotta alpári gazdáknak s az ünnepség során barátságosan elbeszélget ezekkel.

Jobboldalon.

Románia Codreanu nevétől visszhangzik. Ő volt az, aki megszervezte a vasgárdát s belenevelte a román fiatalokat a szélső jobboldali eszmékbe. A királyi uralom alatt sok társával együtt kivégezték, most hívei rémesen megtorolják halálát. Képünk a Codreanu apját falusi viseletben ábrázolja Antonescu társaságában.

Magyarok vagyunk.

Ferenczy Ferenc: Magyarok vagyunk címmel nagyérdemű, tanulmányos könyvet írt. Azt követeli ebben, hogy vessünk véget ingadozó életfelfogásunknak, legyünk öntudatos magyarok. Születés, nyelv nem tesz még senkit magyarrá, a hazafiság nem cifra, ékes beszéd, hanem kemény munka, áldozatos élet. A magyar élet pedig csak akkor fog kivirágozni, ha ragaszkodunk a magyar földhöz, feltétlenül őrizzük nemzeti hagyományainkat, szorgalmasan tanuljuk a magyarság történelmét s követtjük annak tanulságait. A következő szép részletet közöljük a könyvből.

Magyarnak lenni nagyon nagy dolog.

Magyarnak lenni magas méltóság. Aki magyar, az az isteni akarat letéteményese és képviselője.

Magyarnak lenni isteni küldetés, hit és hitvallás, hűség és engedelmisség.

Aki magyar, az a honfoglaló dicső ősök leszármazottja. Aki magyar, dicsőség tulajdonosa. Az ő hősei az összes magyar hősök. Az ő büszkeségei az összes magyar kiválóságok. Az ő gyönyörűségei az összes, tündöklő magyar erények, szépségek. Övé a zengő magyar nyelv, övé a magyar nóta, a délceg magyar tánc. Övé minden magaslatos gondolat, amit magyar valaha is gondolt és minden magaslatos érzés, amit magyar valaha is érzett. Övé minden nagyszerű tett, amit magyar valaha is végzett. Övé a magyar lélek, a magyar múlt minden gazdagsága.

Magyarnak lenni: felelősség és feladat, — tett és cselekvés, — tudás, munka és áldozat.

Ha magyarok akarunk lenni, elsősorban is tudatára kell ébrednünk annak a nagy felelősségnek, amellyel a reánk bízott magyar életért Istennek és a magyarságnak tartozunk. S ha így magunkba szállunk és könyörtelen ítélőszéket tartunk magunk felett, töredelmes szívvel meg kell vallanunk, hogy bűnösök vagyunk fajtánk romlásáért.

Meg kell vallanunk, hogy alig volt életünkben nap s a napnak olyan órája, amikor nem véteztünk magyarságunk ellen s nem voltunk árulói a magyar szellemiségnek, értékeknek gondolkozásunkban, ízlésünkben, szokásainkban, életünk berendezésében, szórakozásunkban, kedvtelésünkben, olvasmányainkban, zenénkben, táncunkban, öltözködésünkben s az élet számtalan más nagy és apró dolgaiban.

Meg kell vallanunk, hogy mit sem törődünk magyar szellemiségünk, ízlésünk, gondolkozásunk gondozásával, épségben tartásával, fejlesztésével, sőt — egynémely, iskolás korunkból való homályos földrajzi, történelmi, nyelvtani és irodalmi adaton felül — fogalmunk sincs arról, hogy mi is voltaképpen a magyar szellemiség, hogy milyen széles köre van annak és hogy milyen hallatlanul gazdagok vagyunk szebbnél-szebb és értékesebbnél-értékesebb művelődési kincsekben.

És töredelmes szívvel meg kell vallanunk, hogy mit se tettünk, mit se áldoztunk magyar szellemiségünkért, öntudatlanok voltunk, közömbösek voltunk és sokat véteztünk önmagunk és fajtánk ellen.

Ha pedig Isten felrázott bennünket és külön kegyelméből öntudatra ébredtünk, tegyünk nagy, erős és szent fogadalmat, hogy új, termékeny, öntudatos magyar életet kezdünk.

Aztán, isten nevében — induljunk neki! Nem magunkban indulunk és nem magunkban leszünk!

Minden magyar jegyezze meg, hogy a magyar egyházak biztosító intézete a

Minerva Biztosító Részvénytársaság!

Tehát magyar kötelesség biztosítását ide átadni

Külföld

Híres német repülő halála. A német légi haderő egyik leghíresebb tagja, Wick őrnagy volt. Az őrnagy a legfényesebb haditetteket végrehajtó repülőraj parancsnoka, eddig 55 ellenfelét lőtte le. Közelebről 56-ik légi csatájának megvívása után nem tért vissza. A vitéz német repülő, aki nemrégiben egyik legnagyobb német kitüntetését kapta meg, hősi halált halt.

Az angolok sok hajdút tartóztattak le. Az indiai kongresszus tagjai közül többszáz vezető politikust letartóztattak. A letartóztatottak között 15 miniszter van.

Nagy légiesata volt az albán főváros felett. Az albán főváros felett olasz repülőgépek nagy csatát vívtak ellenséges repülőgépekkel. Az olaszok a légi harcból győztesen kerültek ki.

Tárgyalások indulnak meg rövidesen a tengelyhatalmak és Franciaország között. A tengelyhatalmak Franciaországai való viszonyukat véglegesen rendezni óhajtják. Hír szerint rövidesen megindul a diplomáciai tevékenység, hogy a tengelyhatalmak és Franciaország között a viszony teljes rendezést nyerjen.

Román petróleumfinomító német kézben. Két román petróleumfinomító 80 millió lej értékben német kézbe ment át. A németek az üzemeket teljesen újjá fogják alakítani, hogy a termelést mind minőségileg, mind mennyiségileg tökéletesítsék.

A magyar-jugoszláv viszony örvendétesen alakul — berlini vélemény szerint. Berlini híradások alapján megállapítható, hogy a magyar-jugoszláv viszony kedvezően alakul. Németországban úgy látják, hogy sikerült kiküszöbölni azokat a félreértéseket, amelyek a viszony szorosabbá válását akadályozták.

Korlátozták Olaszországban a rizs- és tésztafélék fogyasztását. A háborús gazdálkodás szükségessé tette, hogy Olaszország az élelmiszerekkel takarékoskodjék. Rendelet jelent meg, amely szerint a tésztafélék és a rizs fogyasztását korlátozták.

Anglia kudarcot vallott a török kérdésben. Bolgár ujságok szerint, Angliának arra irányuló szándéka, hogy Törökországot háborúba vigye a tengelyhatalmak ellen, teljes kudarcra végződött. Ma már azok a török ujságok is békés hírokat pengenek, amelyek eddig a tengelyhatalmak ellen izgattak. Bolgár vélemény szerint, egyébként biztató jelnek kell tekinteni, hogy Jugoszlávia mindinkább azok felé a hatalmak felé halad politikájával, amelyek Európának újjárendezését óhajtják keresztülvinni.

Román gazdasági küldöttség utazott Moszkvába. Moszkvába román gazdasági küldöttség érkezett. A küldöttséget a szovjet külkereskedelmi népbiztos fogadta.

Svédország minden eshetőségre készen áll. A svéd nemzetvédelmi miniszter egy beszédében kijelentette, hogy Svédországban új nemzetvédelmi törvényre van szükség. Készen kell lenni Svédországnak arra, hogy határait minden esetre megvédjé.

Csúcsponjtát érte el az Anglia elleni légiháború. A német véderő főparancsnokság jelentése szerint, a német repülők mind erősebb kötelékekben és egymást követő hullámokban támadják az angol városokat. A legutóbbi támadások során sok vidéki város ellen intéztek a német repülők sikeres támadásokat. Úgy látzik, — írják a külföldi ujságok — hogy az Anglia elleni légiháború most bontakozik ki a maga komolyságában. Egyes vidéki városok teljesen lángba borultak és igen nagy az áldozatok száma. Egész Anglia területén sűrű füstfelhők mutatják, hogy a német repülők eredményesen dolgoznak.

Meghalt az utolsó török szultán. Abdul Medzsid, az utolsó török szultán 72 éves korában halt meg Nizzában, száműzetésben. Uralkodása alatt Vilmos császár is meglátogatta. 1922-ben vesztette el a trónját. Utána Kemal Atatürk, az új Törökország megszervezője került uralomra. A volt szultán 1924-ig az összes mohamedánok főpapi címét viselte, ekkor azonban az ankarai nemzetgyűlés megszüntette a főpapi címet is (kalifátust) és a szultánt száműzte.

Chamberleinnak jó üzlet volt a háború. A berlini sajtó leleplezéseket közöl az angol hadiipar óriási nyereségeiről és szembeállítja ezt a háborús nyereszkeskedést a német hadiipar jótékonyossági teljesítményeivel. A „Völkischer Beobachter“ összeállítása szerint a többi között egy angol hadivállalat, melynek főrésztvényese a nemrégiben elhalt Chamberlain volt, a háború első évében 848.000 font (848 millió lej) tiszta nyereséget mutatott ki. A Völkischer Beobachter megállapítja: „az angol gyárparazert akarta a háborút, hogy nyerjen rajta. Ezzel szemben Németországban a hadiiparban is a jótékonyossági gondoskodás irányítja az üzletet s így például a Krupp-művek, amikor 9.6 millió márkát fizettek ki üzleti nyereség címén, ugyanakkor 16 millió márkát fordítottak munkásjóléti célokra.“

Jugoszlávia ünnepe. Jugoszláviában nemzeti ünnep keretében ülték meg a jugoszláv állam megalakulásának 22 éves évfordulóját. Az ujságok kiemelik, hogy mindennél jobban bizonyítja a jugoszláv népben levő erőt, hogy a szerbek, horvátok és szlovének egyesülni tudtak. Pál jugoszláv kormányzóherceg a rádión keresztül szózatot intézett az ország népéhez. Hangoztatta, hogy Jugoszlávia tovább is békés politikát kíván folytatni és együtt kíván működni minden szomszédjával, amely tiszteletben tartja semlegességét.

Elzárják az amerikai kikötőket az angol hajók elől.

Néhány nappal ezelőtt az angolok feltartóztatták az „Itape“ nevű braziliai gőzöst. Mint a braziliai lapok közlik, az amerikai semlegességi bizottság elnöke kijelentette, hogy ez ügyben összehívják a bizottságot. Az angolok számíthatnak arra, hogy hadi- és kereskedelmi hajóik elől ezek után elzárják az amerikai kikötőket. Feltűnést keltett, hogy a bizottsági elnök kijelentéséhez csatlakozott az Egyesült Államok kiküldötte, aki kijelentette, hogy az amerikai értekezlet bizottsága egyhangúlag fogja megtenni intézkedéseit az angolok ellen.

A német sajtó élesen támadja Svájcot. A német sajtóban folytatód-
nak a Svájcot támadó élehangú cik-
kek. A „Frankfurter Zeitung” így ír:

— A német kormány és a német
nép nem felejtí el Svájcnak a hábo-
ruban tanusított magatartását. Ugyan-
akkor, mikor egy 80 milliós nemzet
élet-halálharcát vivja, egy kis állam
sajtója szünet nélkül, kihívóan tá-
madja. Ennek az államnak a kormá-
nya azt állítja, hogy semleges. Ami-
óta Svájc független, közvéleménye
még soha nem viselkedett ilyen ki-
hívóan Németországgal szemben.
Svájc soha nem hagy fel a Nagy-
britannia melletti hirveréssel.

Anglia nem kap több amerikai
kölsönt. Johnson szenátor nyilatko-
zatában azt mondta, hogy az Egye-
sült Államok elég okosak lesznek és
kivül maradnak a háborun. Az Egye-
sült Államoknak senkit nem szabad
messzebbmenően segítenie, mint ed-
dig. Utalt arra, hogy Angliának nyuj-
tandó kölcsönökről elterjedt hírek
gondot okoznak neki, — ha tőle
függne, egy centet sem kölcsönözne
Amerika Angliának, — mert Anglia
sohasem fizeti vissza a kölcsönt.

Amerika csak abban az esetben
hajlandó további fegyverkezési segít-
ségről tárgyalni, ha Anglia az egész
összegnek ellenértékét azonnal át-
adja Amerikának, akár hajókban,
gyarmatokban, vagy más értékben.
Igy tehát tulajdonképen nem is köl-
csönről, hanem a hatalmas Angol
nemzeti vagyon egyrészének eladá-
sáról lehet szó — fegyverekért.

Lemondott Badoglio, olasz hadve-
zér. Badoglio tábornagy lemondott az
olasz hadsereg vezérkari főnöki ál-
lásáról. Utódává Cavallero hadtesti-
parancsnokot nevezték ki. Badoglio
marschall, aki jelenleg 69 éves, már
egész fiatalon kitünt az 1896. évi
afrikai és az 1911. évi libiai hadjá-
rat idején. A világháboruban az osz-
trák arcvonalon fényes hadvezetési
készségről tett bizonyosságot. 1917-ben
Diaz főparancsnok helyettes vezér-
kari főnöke volt. Ő vezette a fegy-
verszüneti tárgyalásokat. 1929-ben
mint Libia kormányzójának sikerült
a gyarmatot teljesen meghódítani és
lecsendesíteni. Az abessziniai hadjá-
rat után az Addis Abbeba hercegi
címet kapta és mint alkirály kormá-

SENATOR CELOFILTER FÜSTSZÜRŐS SZIVARKAHÜVELY

nyozta a meghódított gyarmatot. Ké-
sőbb lemondott méltóságáról és is-
mét a vezérkari főnök hatáskörét
vette át.

Új tengeralattjárók. Svájci német
körökben kijelentették, hogy legalább
száz német tengeralattjáró áll ké-
szben arra, hogy megkezdje a nagy
támadást az angol kereskedelmi ha-
józás ellen és így előmozdítsa az
Anglia elleni végleges és gyorsabb
győzelmet.

Olaszország és Németország támo-
gatja az arab szabadságmozgalmakat.
Anglia növekvő aggodalommal szem-
léli, hogy az arab államok egyre na-
gyobb rokonszenvvel viselkednek a
tengelyhatalmak iránt, mivel tőlük
várják az angol elnyomás alóli föl-

szabadulásukat. Az olasz kormány
hangoztatja, hogy mindig baráti ér-
zelemmel viseltetett az arabok iránt
s azt óhajtja, hogy történelmi fon-
tosságuknak megfelelő helyet foglal-
janak el a föld népei között. Ezt a
nyilatkozatot a szövetséges Német-
országgal teljes egyetértésben teszik
meg.

Összeütközött egy német és egy
román repülőgép. Bukarestből jelenti
a MTI: A Bukarest melletti katonai
repülőtér fölött egy német vadász-
gép összeütközött egy román repülő-
géppel. A román gép lezuhant. Veze-
tője, Popescu Dumitru százados
szörnyethalt. A német gép megsérült.
Vezetőjének, Ornich századosnak nem
történt semmi baja.

A magyarországi bortermelés igazi hazája mindenkor a hegyvidék volt. A világháború után a híres történelmi borvidékek a piacok elvesztése folytán majdnem két évtizeden át termelési válsággal küzdöttek. A termelési válság természetesen rossz kihatással volt a szőlő termesztésére, valamint az azzal foglalkozók gazdasági életére.

Az értékesítési nehézségek okozta termelésválság leküzdésére hozta életre a kormány 1938. évben a MEGA Szövetkezetet. A szövetkezet célja elsősorban a borértékesítésnek vásárlások útján való lebonyolítása. Ezenfelül a minőségi borok fokozottabb ajánlása.

Tervszerűen kíván bekapcsolódni szövetkezeti eszméivel a visszatért erdélyi részek szőlő és borgazdálkodási kérdéseibe is. Az erdélyi szőlőterületeken is az anyaországhoz hasonlóan sokszor előfordult, hogy a gazda a szervezetlen értékesítés következtében a termelési költségét alig vagy egyáltalán nem tudta megkapni. Ennek természetes folyamata volt az itteni minőségtermelés lassu elsorvadása. És ez az, amiért a „MEGA“, mint az állam szerve, részt kér és részt kíván venni az

erdélyi részek szőlő és borgazdálkodásának ujjaépítésénél. A szövetkezet a gazdákért van, kiknek a felvásárolt termését mindenkor a legkedvezőbben igyekszik értékesíteni.

Az idei évben az erdélyi részek rossz termése következtében a borellátásban zavarok mutatkoznak. Az erdélyi területek lakossága pedig jó minőségű borokhoz volt hozzászokva. A „MEGA“, mint kizárólag minőségi borokat forgalombahozó szövetkezet, elsősorban a borellátásban előállott hiányt igyekszik pótolni. Természetesen a fogyasztóhoz a kereskedelmen, a vendéglősökön, korcsmárosokon keresztül kívánja a minőségi borokat a eljuttatni. A kisemberek nagyrésze azonban nincs abban a helyzetben, hogy az anyaországból egész vagy félvagon bortételt tudjon felvásárolni. Ezt a nehézséget fogja megoldani a „MEGA“, bebizonyítva azt, hogy, mint szervezet, elsősorban is a kisemberek gazdasági érdekvédelméért van. Borászati kérdésekben a Gazdasági egylettel karöltve szívesen adja meg a kívánt tanácsokat. (Cím: Kolozsvár, Gyufagyár-utca 11.)

MIREK

MIKLÓS NAPJA. Kormányzó urunk névnapjait az idén különös fényrel ünnepelte meg az ország. Az ünnepséget a szokottnál is melegebbé tette az a hála, amelyet mindnyájan érzünk iránta, aki az országot újabban is nagy lépéssel vitte előre a megerősítés útján. Erdély nemcsak hálával, de további reménységgel is fordult feléje most, amikor a szabad hazában először ünnepelhette urának és vezérének névnapját.

Nagy rokonszenv nyilatkozik meg Magyarország iránt a külföldön. Franciaország politikai körei nagy aggodalommal figyelik a romániai eseményeket és az ezzel kapcsolatos lehetőségeket. Megállapítják, hogy a Balkánon és általában Délkelet Európában a feszültség enyhült. Ez elsősorban Magyarország magatartásának köszönhető — állapítják meg a francia újságok. Francia körök szerint, Magyarország magatartását tovább is a legnagyobb rokonszenvvel kell kísélni.

Nagy vihar volt az Adriai-tengeren. Az Adriai-tengeren pusztító vihar seprő végig. A vihar következtében nagyon sok hajó elsüllyedt. A viharok halálos áldozatai is vannak.

Nagy tűz volt Krajovában. Krajovában nagy tűz pusztított. A kereskedőnegyedben egy ház kigyulladt és 25 üzlethelyiség égett le.

Felgyógyult betegségéből Mackensen. Mackensen tábornagy hülésben megbetegedett. Erős szervezete megbirkózott a betegséggel és a tábornagy elhagyta a betegszobát. December 3-án volt 70 éves évfordulója annak, hogy Mackensent hadnaggyá avatták.

Megnyílt a Magyar Állami Tanítóképezde Kolozsváron. A Magyar Állami Tanítóképezde ünnepélyes keretek között nyílt meg. Az intézetnek román tagozata is van. Kandray Géza igazgató megnyitó beszédében hangoztatta, hogy a kolozsvári tanítóképezdére nagy feladat vár, mert Erdélyben különleges nemzeti feladatokat kell a tanítóknak betölteniük.

Megjelenik a Temesvári Déli Hírlap. A Romániában maradt magyarság egyetlen újságja, a Temesvári Déli Hírlap, több ízben történt megszüntetése után, ismét megjelenik. A Déli Hírlap az eddigi szellemben képviseli Romániában a magyar érdekeket.

Jugoszláviában beköszöntött a tél. Jugoszláviában óriási havazások voltak, az ország egész területén beköszöntött a tél. A havazások miatt a vasúti forgalomban nagyon sok helyen zavarok keletkeztek.

P 701 A

Évek múltán is
megbízhatóak és szépek a

Junghans
ÓRÁK
A CSILLAGVÉDJEGGYEL
s immár 80 éve világhírűek

minden óraszaküzletben kaphatók.

Marosvásárhelyen állandó színházat akarnak létesíteni. Marosvásárhely közönsége mozgalmat indított, hogy a város állandó színházat kapjon. Az Országos Színész Kamara a mozgalmat magáévá tette és remélni lehet, hogy a szép terv megvalósul.

Hazatérnek a székely kisiparosok.

Egyelőre nem a tengeren túl lévő székelyek hazatéréséről van szó, hanem azokról a kisiparosokról, akik a bécsi döntésig Brassóban működtek. Ezek most lassanként visszatérnek a felszabadult Székelyföldre. Az illetékes körök keresik a módot arra, hogy a hazatérők munkájukat azonnal megkezdhessék.

Romániai menekültek özönlöttek el Törökországot.

Néhány nap óta számos politikai menekült érkezik Romániából Törökországba, nagy csomagokkal. Elhelyezésük komoly gondot okoz a török hatóságoknak, miután az isztambuli szállodák már megteltek. A menekültek legtöbbször igen jelentős értéktárgyakkal rendelkeznek. Az isztambuli ékszerüzletek kirakataiban rengeteg drágakő látható, amelyeket a menekültek adtak át a kereskedőknek eladás céljára. A menekültek tovább utazására nézve még nem intézkedtek a hatóságok, bár a menekültek többsége annak az óhajának adott kifejezést, hogy Palesztinába és Egyiptomba szeretne eljutni. Jugoszláviából is több angol érkezett Törökországba. Ezek a megváltozott politikai helyzet következtében voltak kénytelenek elhagyni eddigi álmóhelyeiket.

Kolozsvár idegenforgalmi központ lett. Erdélynek az anyaországhoz való visszacsatolásával, Kolozsvár, mint idegenforgalmi központ nagyon előnyös helyzetbe került. Állandóan felve vannak a szállodák és karácsonyra már az összes szállodai szobákat lefoglalták. Az idegenforgalom Kolozsvár városának és környékének gazdasági életére nagyon jótékony hatást fog gyakorolni.

A menekültek elhelyezése Nagyváradon. A város és a vármegye vezetőségének még mindig gondot okoz a mintegy 11.000 főnyi menekült elhelyezése. Hlatky Endre dr., főispán és Soós István dr., polgármester megtekintette a Markovics-laktanyában a menekültek részére berendezett szállást és a felállítandó női és gyermek menekült otthont. A menekülteknek a laktanyából való elhelyezése után a laktanyát a hadkiegészítő parancsnokság céljaira adják át.

Többek Kívánságára DECEMBER

31

KEDD

5000 pengős erdélyi magyar ruha- és népművészeti ajándéktárgy tervezési pályázatunk határidejét 1940 december 31-ig meghosszabbítottuk!

Az érdeklődőknek részletes felvilágosítást készséggel küldünk!

MAGYAR DIVATCSARNOK

BUDAPEST, VII, RÁKOCZI-UT 70-76

Öt magyar hajó is résztvett a romániai németek hazaköltöztetésében. Szeptember 5-én indult el Budapestről a Magyar Pólyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság 5 szalongőzőse, hogy a Németbirodalom kérésére résztvegyenek a német, jugoszláv és román hajókkal együtt a Beszarábiában és Észak-Dobrudzsában élő németeknek a Németbirodalomba való áttelepítésében. A 26 hajóegységből álló dunai kereskedelmi hadkitűnően oldotta meg feladatát és három hónap leforgása alatt körülbelül 120.000 német telepest szállított a Németbirodalomba. Dec. 5-én hajnalban utolsónak az „Erzsébet királyné” is befutott Budapestre a német visszatelepítési bizottsággal a fedélzetén.

A „Baross Női Tábor”, (magyarországi nőegyesületek szövetsége) december 8-án Désen magyar népies ruhabemutatót rendezett. Az elnöknő, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter feleségének nevében Kenesse Erzsébet üdvözölte a közönséget és dr. Jakóné adta elő a Női Tábor céljait. Ezek között szerepel az Anya- és Csecsemő védelem, az Anyanevelés, napközi otthonok felállítására és a magyar háziipar fellendítése. Dr. Szalay Lászlóné a dési asszonyok és leányok segítségével ötven pompás magyaros ruhát mutatott be. Valamennyi ruha anyaga és egész diszítése magyar munka. Az előadók hangsúlyozták, hogy a városi közönséget rá kell szoktatni a teljesen magyar ké-

szítésű ruhák viselésére, mert ez által igen jelentős összegek jutnak a munkában résztvevő falvaknak. A munkába eddig beszervezett községek némelyike például néhány hónap alatt több ezer pengőt kapott a megrendelésekből.

Menekült magyarok szerencsétlensége.

December 5-én halálosvégű szerencsétlenség történt a Feleki-úton, a Kolozsvártól négy kilométernyi távolságra lévő „halálkanyarnál”. Egy személyszállító gépkocsi, amely a határról hozott Kolozsvár felé egy Tövisről menekült magyar családot, a kanyarnál felborult és utasait maga alá temette. Illés Márton és Illés János iparosok a gépkocsi alatt gerinc- és koponyaalapi törést szenvedtek. Mindkettőjüket beszállították a kolozsvári beszéletesi klinikára és azonnal műtétnek vetették alá őket, azonban életüket nem lehetett megmenteni. Másnap reggel mind a ketten meghaltak. Rajtuk kívül három nő súlyosan megsebesült, három gyermek pedig könnyebb sérüléseket szenvedett.

A magyar jótékonyági munka.

A Maros-Torda megyei és marosvásárhelyi cipészek 11.000 pár cipőre kaptak megrendelést. A menekült gyermekotthonban 70 gyermeknek osztottak ki ruhát és cipőt. A népkönyhán eddig 500 embert élelmeztek. December elejétől már 800 ember kap naponta meleg ételt.

Németország közbelép. A „Vreme“ belgrádi lap nagy teret szentel a magyar-jugoszláv viszony kialakulásáról szóló jelentéseknek és ezzel kapcsolatosan a magyar-román viszony mai állását is bőven ismerteti. A lap tudni véli, hogy Németország diplomáciai kezdeményezésekre szánta el magát, hogy az ellentéteket elsimítsa és a két országot közelebb hozza egymáshoz. Közli a lap budapesti tudósítójának két telefonértesítését is. Az egyik jelentés a Magyarországon tartózkodó 300 román politikai menekültről szól, a másik a magyar-jugoszláv baráti viszony örvendetes alakulását ismerteti budapesti politikai körök megvilágításában.

RÖVID HIREK

Jugoszláv repülőgép szerencsétlensége. Egy jugoszláv repülőgép hegybe ütközött. A gép tönkrement, 5 ember meghalt.

Mussolininek unokája született. A Duce fiának, Vittorio Mussolininek a napokban egészséges leánygyermek született. A boldog apa, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, a fronton értesült az örvendetes családi eseményről.

Ötszáz vagon törme ek! A földrengés következtében összeomlott bukaresti Carlton-palota romjaiból eddig 500 vagon törmelékot hoztak el.

Ötvenezer márkás ösztündij a hannoveri műegyetemen tanuló magyaroknak. A magyar származású németországi tudós Thyssen-Bornemisza István Hannoverben 50.000 márkás ösztündiját alapított elsősorban olyan magyaroknak, akik a hannoveri mérnöki egyetemen tanulnak.

Közel 50 százalékkal drágult a megélhetés Törökországban. A török kereskedelemügyi minisztériumban működő árvizsgáló intézet megállapítása szerint ez évben októberig az árak 42,8 százalékkal emelkedtek.

Ujabb földrengés Romániában. Románia egyes vidékein újabb földrengést észleltek. A földrengés különösen Szinajában volt erősen érezhető. Bukarestben is annyira rengett a föld, hogy a lakosság rémülten menekült az utcára.

Művelődési mozgalmak.

A DÉSI IFJUSÁG ISMÉT PÉLDÁT MUTAT. Többször foglalkoztunk lapunkban a dési fiatalság lendületes és mégis kitartó munkájával. Most a munka újabb eredményéről kell beszámolnunk.

A dési református ifjúság, kereskedők, iparosok és iskolások együttesen a napokban avatták fel a saját kezük munkájával épített Ifjúsági Otthonukat. A „saját kezük“ munkáját szó szerint kell érteni. Ugyanis az otthon minden tégláját a legelső től a legutolsóig ezek az ifjak rakták le. Ez év július 22-én tették le az első követ és ettől a naptól kezdve ők maguk keverték a meszet, hordták és rakták a téglákat, helyezték be az ajtókat és ablakokat, s végül fedték be az épületet, Bányai Ferenc lelkes vezetése mellett, aki maga is részt vett a nap-számos munkában. Az Otthon most már meleg hajlékot nyújt a száznegyven körüli tagot számláló építő-ifjúságnak. Az épület épen a magyar honvédek bevonulásának előestéjén készült el.

Szinte csodálatos volt az a szívósság és kitartás, amellyel ez a fiatalság az Otthon építésére készült. Évek óta rendezte a karácsonyi és egyéb alkalmi műkedvelő előadásokat, — melyeken a magyar népi játékok kerültek színre, — rendezte a népművészeti és háziipari kiállításokat és megragadott minden alkalmat arra, hogy fillérré rakva az építési alapot növelje. Különösen figyelemre méltó volt az a „jégpálya szövetkezet“, melyet maga az ifjúság kezdeményezett. Minden esztendőben jégpályává alakították az iskola udvarát. Naponta szolgálatot tartottak: közösen separték és javították az igen népszerű pályát. A jövedelmet az építési alaphoz csatol-

ták. Minden igyeke mellett is több évig gyűlt az összeg, amikor az építés siettetésére az ifjúság elhatározta, hogy önként adót vet ki önmagára az alap mielőbbi kiegészítésére. Ezzel sikerült is összegyűjteni az építéshez szükséges összeget. Az utolsó hetekben azonban rendkívül megdrágultak az építkezési anyagok, úgy hogy az építési alap csekélynek bizonyult. Dési város magyar iparosainak dícséretére válik, hogy az ifjúság buzgalmát látva igen sokan siettek a fiatalok segítségére. Asztalosok, ácsok, kályhások, valamenyien még a régi áraknál is alacsonyabban vállalták azt a munkát, amelyet az ifjúság maga nem tudott megcsinálni. Így jött létre ez az Otthon, amely most a magyar munkás léleknek és művelődésnek a vára.

Már a lépcsőházban a magyar gondolat fogad. Ott látjuk a magyar gazdasági élet alapítójának gróf Széchenyi Istvánnak képét, meg a közös munkára és áldozatra felhívó jelmondatokat. Az ajtón belépve mozgalmos kép tárul elénk. Az Otthon külső szobájában sakk, pingpong és történelmi kártyajáték mellett szórakozik a fiatalság. A belső teremben színes bútorok virágkoszorúja fogad. Jobb oldalt a mennyezetig az egész falat elfoglalja az ifjúság 5200 kötetből álló szépen rendezett könyvtára. Egész délelőtt állandóan tizenöt-busz leány és fiú válogat a könyvek között. A könyveket is legnagyobb részben a fiatalság gyűjtögette össze, részben egyenként, részben pedig régi használatlan könyvtárak összeszedésével.

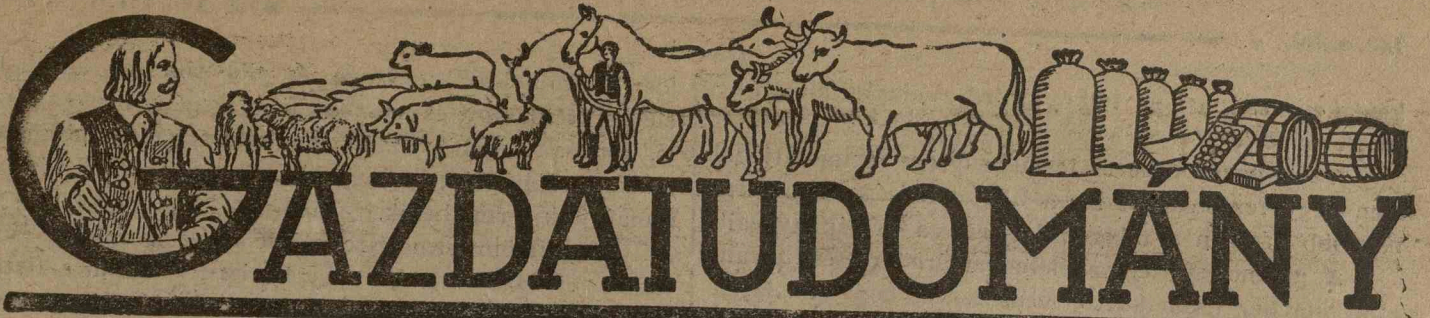
Ezt az ifjúságot, amely így önmagának hajlékot épít, és amely ennyire szívén viseli a közös sorsot, — ezt az ifjúságot nem kell féltetni. Ha ez a fiatalság a román elnyomatás idejében is erőteljesen küzdött és dolgozott, a szabad magyar jövő éveiben is tovább fog munkálkodni. De a legnagyobb tanulság a dési fiatalság munkájában az, hogy minden örömben és minden nehézségben együtt találjuk soraik között az iskolásokat, a kereskedő és iparos ifjakat és a földművesek gyermekeit is. Ez az együttes, kitartó munka a magyar jövő legszebb reménye.

MŰKEDVELŐK MUNKÁJA ETEDEN.

Jól sikerült műkedvelő előadást rendezett Etéden a Székely zenekar november 24-én. A műkedvelők Péter Márton nyug. ig. tanító és Gagyai László tanító rendezésében a közkedvelt „Gyimési vadvirág“ című népszimfóvet adták elő páratlan sikerrel. A szereplők közül kitűntek: Nemes Emilia, Péter Róza, Gálfi Erzsébet, Fábrián Anna, Gagyai Jolán, Gálfi Irma, Kelemen Ferenc, Biró Albert, Kelemen Géza, Gedő László, Biró Géza és Péter Géza. Köztudomású, hogy a román uralom alatt a műkedvelői munka rendkívüli akadályokba ütközött. Szinte csodálatos, hogy az etédi ifjúság ennek dacára mennyi színpadit tehetséget mutatott. Ezt elsősorban Etéd magyar vezetőinek köszönhetjük, akik a szomorú idők alatt is fentartották és tovább fejlesztették a fiatalságban a magyar művelődés iránti vágyat.

Szeretettel várja
a visszatért testvéreket
a „TELI BUDAPEST“.

50%-os vasúti, elszállásolási és egyéb kedvezményeket biztosító jegyfüzettel utazhat mindenki 1941. február 28-ig Budapestre. Bővebb felvilágosításokkal szolgálnak az összes IBUSZ kirendeltségek.

Ujabb tapasztalatok a gyümölcsös telepítésének körében.

A gyümölcsfakedvelő rendszerint akkor követi el a legnagyobb hibákat, amikor a kertet telepíti. Tekintve azt, hogy a gyümölcsfa megfelelő körülmények között egy-két, igen kedvező esetben sokszor három emberöltő élettartamáig is él és hasznot hajt, különösen nagyobb telepítéseknél alaposan megfontolandó, hogy milyen gyümölcsnemet s ebből is milyen fajtákat ültessünk.

Gyümölcsösök telepítésénél legelsősorban figyelemmel kell lennünk az éghajlati viszonyokra, majd a talaj minőségére (agyagos, homokos, száraz, vagy nedves-e), nemkülönben a telep égtáji fekvésére. Alaposan meg kell fontolnunk azt, hogy melyik gyümölcsnemből mennyit ültessünk, nehogy bőséges termések idején ne tudjuk gyümölcsünket értékesíteni.

Kifizetődés szempontjából a modern gyümölcsészek már fiatalon termő fajtákat ajánlanak. Különösen vonatkozik ez az almára, melynél olyan — egyébként kiváló — fajták is vannak, melyek vadonra oltva egyáltalán nem, vagy alig teremnek addig valamit, míg erős, nagy fákká ki nem fejlődtek. Ilyen például többek között egyik legfinomabb almánk, a Gravensteini, mely 12 éves kora előtt alig terem, továbbá a nagyon jóízű Masánszky alma, mely guľa-, vagy bokoralakban oltva is csak 8—10 éves korában kezdi termését mutogatni, vadonra oltva pedig 15-évig is elvárat terméshozadékára. Egyébként a Masánszky almát szakembereink kivénhedt fajtának mondják, amit túlságosan gyenge növénye és kicsiny gyümölcse is valószínűvé tesz. Némely alma-, vagy körtefajta a rendesnél szárazabb, a másik pedig éppen nedvesebb talajt igényel. Helytelenül cselekszik tehát az a gazda, aki például száraz talajba, nagy tömegben éppen Gravensteini almát ültetne s azt várná, hogy már telepítése után néhány évvel hasznot lásson. Ez annál kevésbé következhetik be, mert ez a fajta decemberig is eltartható, remek zamatú októberi alma helyett, csak másodrendű nyári almát hoz, ha nem neki való nedves talajt kap s a levegő nem eléggé párás. Itt csakis elvéve, igen hűvös, esős nyarak alkalmával mutatja meg, hogy mit tud. E példával csak bizonyítani akarom, hogy a gyümölcsösök telepítésénél milyen alapos körütekintésre van szükség. Ne mulasztuk el tehát, nagyobb gyümölcsösök telepítésénél szakértő tanácsát kikérni.

Néhány útmutatást közlünk az alábbiakban.

Olyan éghajlat, melynél szőlőművelés üzhető, gyümölcsstermelésre is a legalkalmasabb. Ilyen helyen a legnemesebb, nagyobb igényű gyümölcsnemek, u. m. őszi-

barack, kajszin, téli csemegekörték és a legfinomabb téli asztali almák is a legnagyobb sikerrel termeszthetők.

Olyan vidékeken, ahol a szőlő már nem terem meg, de ahol búzatermelés üzhető, az éghajlati viszonyok szintén alkalmasak arra, hogy minden további megmondolás nélkül, finomabb gyümölcsnemeket és jobb fajtákat ültessünk.

Kevésbé alkalmas erre az a terep, ahol csak rossz termelés folyik. Itt már csak kisebb igényű gyümölcsnemekkel, mint cseresznye, szilva s nem finnyás gazdasági alma-, illetve körtefajokkal kell megelégednünk.

A legkevésbé alkalmas éghajlati és így gyümölcsstermelési viszonyok ott vannak, ahol már kizárólag csak zabot termelnek. Ennek ellenére még itt is üzhető gyümölcsstermelés, de ilyen helyeken csak étkezésre kevésbé alkalmas, úgynevezett ciger- (bor) almát és cigerkörtét, esetleg későn hajtó diófajtát ültessünk. Minthogy Erdélyben alma- és körtebor alig készül, a kimondott zabvidékeken alig lehet gyümölcsöt gazdaságosan termelni.

Fekvésre, égtájra nézve a következőket tartjuk szem előtt. A legmelegebb a délre néző fekvés, mert itt a hideg északi szélnek csak kevés, viszont a nap melegének nagy behatása van. Déli fekvésben a szőlőn kívül a legnemesebb gyümölcsnemek és fajok, mint barack, kajszin, továbbá a sok meleget kívánó téli csemegekörték termeszthetők. Ha a talaj nem túlságosan száraz, vagyis eléggé hűvös, s így megfelelő nedvességgel is rendelkezik (agyagtalaj), úgy itt finom téli csemegealmát ültethetünk.

A nyugati fekvés előbbinél kevésbé meleg, de valamivel nedvesebb talajú. Ide főleg nemesebb alma-, nyári és őszi körtefajokat, cseresznyét, valamint szilvára ojtott kajszint ültethetünk.

Kevésbé alkalmas a keleti fekvés, mert ez meglehetősen hideg s a csipős keleti szeleknek jobban ki van téve. E fekvésben a fák derült időben már kora reggel ki vannak téve a napsugarak hatásának s így a késői (tavaszi) fagyok itt veszedelmesebbek, mert a hirtelen hőváltások sok kárt okozhatnak. Az éjszakai fagyok által megtámadott virágok túlhirtelen engednek itt fel s ezáltal rendszerint nagyobb a fagykár, mint az előbb említett égtáji fekvésekben. Itt állandó sikerrel csakis késői virágzású almafélék termeszthetők.

A leghidegebb égtáj természetesen az északi. A talaj ebben a fekvésben legtöbbször tartja meg nedvességét. E fekvéseken, ha a klimatikus és talajviszonyok egyeb-

ként kedvezők, a nem túlkésőn érő gazdasági almafajokat termesszük.

A fák növekedése és termékenysége szempontjából igen nagy fontossággal bír a talaj minősége, mert legnagyobb részben a talaj szolgáltatja a fa tápanyagait.

A gyümölcsfa egész élettartamára egy és ugyanazon helyhez lévén kötve, természetesen, hogy a talajjal szemben meglehetősen igényt támaszt. Ha tehát azt akarjuk, hogy fáink állandóan egészségesek, növekedők és termőképeseek maradjanak, úgy igényeiknek lehetőség szerint eleget kell tennünk.

Tapasztalat szerint a gyümölcsfák azon a talajon díszlenek a legszebben s így ott hozzák a legnagyobb hasznot, ahol azelőtt gyümölcsfa még nem nőtt. A jó talaj táperőben gazdag, laza és mérsékelt nedves. A talaj, vadonra oltott fák alatt, legalább is 1 méter mélyen legyen ilyen minőségben. Általában legjobb a homokos agyagtalaj. Eredményes gyümölcstermelés üzhető más, kevésbé jó talajban is, ha bizonyos hiányokat kel-

lően pótolunk. Cseresznye és dió sikerrel ültethető eléggé szétmállott és mészből nem szegény hegyitalajon is. Nedves réteken szilva és nem kényes gazdasági körtefélék, továbbá némely nagyobb nedvességű talajt kívánó almafajokat termelhetők.

A gyümölcstermelésre nézve teljesen hasznavehetetlen a tisztán homok-, vagy kavics-, valamint a tiszta mész-, vagy csupakő sziklatalaj, továbbá a túlnagy nedvességű agyagtalaj, hacsak vízlevezető csatornázással ki nem szárítjuk. Hogy ez a kiadás hasznohozó volna-e a mai gazdasági viszonyok között, alig hinném. Végül teljesen alkalmatlan a mocsaras talaj, hacsak nem alkalmazzuk az ugyancsak eléggé költséges, dombokra való ültetési módot.

Itt említjük meg, hogy a csontmagvúak, mint barack, kajszin, cseresznye, meggy és szilvák, valamint a dió az olyan talajt szeretik, mely mészből nem szegény. Ugyanez a helyzet az almánál is, mely a lágymagvúak közül leginkább kívánja meg a talaj mésztartalmát.

Ujjászervezik a Székelyföld egész gazdasági életét.

Teleki Pál miniszterelnök ismét Erdélybe jött, hogy a Székelyföld különleges gazdasági kérdéseit közelebbről megvizsgálja és a vele együtt érkezett szakértőkkel azonnal meg is oldja. Az ugynevezett „Székelyföldi értekezlet” Marosvásárhelyt folyt le, amelyen mind a négy székely megye gazdasági vezetői is megjelentek. Az értekezlet eredménye, hogy a Székelyföldön, amelynek közvetlen vasútvonala elvesztése miatt közlekedési nehézségei vannak, különleges intézkedéseket kell foganatosítani. Az első feladat a közlekedés kérdésének megoldása és gyorsítása.

A miniszterelnök megtekintette a Székelyföldre vezető keskenyvágányú vasútvonal munkálatait és felülvizsgálta az átrakásokat. Az új vonalat néhány napon belül átadják a forgalomnak.

A Székelyföld második kérdése a főleg Csíkmegyében felhalmozott deszka és egyéb faanyag értékesítése. A harmadik kérdés Székelyföld iparának bekapcsolása Magyarország ipari termelésébe. Mindezeket a kérdéseket a helyszínen megtárgyalták és a sürgős munkálatok elvégzésére a kormány négyszázmillió pengő beruházási kölcsön kibocsátását határozta el.

A gyors és hathatós segítség egész Erdélyben igen nagy megnyugvást keltett, mert még mindenütt érzi az erdélyi ipar a román uralom elnyomásának hatását, a közlekedést pedig a fővasútvonal elcsatolása nehezíti meg.

Igen érdekesek az Erdélyi Gazdasági Tanácsnak javaslatai Erdélynek és különösen a Székelyföldnek gazdasági megszervezéséhez. A tanács foglalkozott a székelyföldi fuvarozás kérdésével. Megállapította, hogy a székely szekeresek a múltban is 100—200 kilométeres távolságra szállítottak árut. Így a csíki székelyek Brassóba és a Kárpátonkon túlra vitték a deszkát és más árukkal megrakodva Kolozsvárig is eljőttek. Mindenki ismerte a borvízes székelyeket, akik a Székelyföld pompás borvizet létrás szekereken szállították az ország távoli vidékeire. Jelenleg a

székelyföldi összekötő vasútvonalak elégtelensége miatt az áruforgalmat teherautók bonyolítják le. Ezen a téren különös segítséget fog jelenteni a székely fuvarosok bekapcsolása a rendes szállítási forgalomba. Az Erdélyi Gazdasági Tanács a székely fuvarosokat szövetkezetbe akarja tömöríteni, mert ezáltal munkájuk jövedelmezőbb és biztosabb kihasználása válik lehetővé sők is állandó keresethez jutnak.

Ugyancsak a Gazdasági Tanács tett javaslatot az erdélyi folyók és más energiaforrások kihasználására a visszatartott Erdély villamosításának érdekében. Ott, ahol a folyóknak nagyobb az esése, a villamosítást vízturbinákkal lehet megoldani. A fetelek közelében pedig a fűrészhulladékokat lehet felhasználni a villamosításhoz. Ezáltal Erdély városait és falvait villamosítani lehet, anélkül, hogy ehez a nehezen beszerezhető petrolumra és szénre lenne szükség. A szerteágazó villamos hálózatok meggyorsítják az iparosítást. Az olcsó villamos áram felhasználásával ugyanis a bőrt, gyapjút, fát, követ és minden más erdélyi nyersanyagot a helyszínen lehet majd feldolgozni kisebb ipari üzemekben.

A székelyföldi tejipar fejlesztése érdekében egy közép-fokú tejipari iskola felállítását vették tervbe a Székelyföldön. A háziipar fejlesztésére a Magyar Háziipari Központ a visszatartott Erdélyt ötszáz ezer kilogramm gyapottal látta le, amíg ezzel szemben az anyaországban az egész háziipar részére mindössze 280 ezer kilogramm maradt. Ugyancsak a háziipar fellendítésére közelebbről tanulmányozták az erdélyi jühtenyésztést és ezzel kapcsolatban a községi legelők kérdését. Megállapították azt, hogy nemcsak a júp, hanem az egész állattenyésztés Erdélyben tovább fejleszhető. A háziiparban felhasználható még a tehén- és kecskeszőr, továbbá az angoranyúlak a szőre, amelynek tenyésztése az anyaországban kitűnően bevált.

A székely ipar- és kereskedelem megszervezéséhez hozzá tartozik, hogy minden városban és nagyobb község-

ben kellő szakértelemmel rendelkező iparosok és kereskedők legyenek. Eppen ezért a kormányzat különös gondot fektet az iparos és kereskedőrétegek kiképzésére és továbbképzésére. Ennek érdekében már a közeljövőben tanfolyamokat létesít. A kiképzetteket anyagi támogatásban részesítik, hogy munkájukat azonnal megkezdhesék. Erre a célra az ugynevezett „Onállósítási-alap” kölcsönöket folyósít. A visszacsatolt Erdély területéről már eddig több-

száz ilyen irányú kérés érkezett be, melyeknek teljesítését hamarosan megkezdik.

Mindebből láthatjuk, hogy a kormányzat és elsősorban annak feje: Gr. Teleki Pál miniszterelnök Erdély leg-sürgősebb kívánságát: a román uralomból maradt koldus-sors megszüntetését tűzte ki első feladatául. Egyes téren máris érezhetjük gazdasági helyzetünk javulását.

Fedjük be gondosan az elvermelt répát és burgonyát!

A hidegebb időjárás bekövetkezett és tartani lehet nagyobb fagyoktól is. Ezért az elvermelt répát és burgonyát most már téli takaróval kell ellátni. A földréteget megigazitjuk a kúpacokon és ahol a földréteg vékony volna, földet hánnyunk a kúpacokra. Ha valamelyik vége a kúpacnak nyitott, földdel elzárjuk és ha a kúpacokhoz nyúlunk, hogy abból répát, vagy burgonyát szedjünk ki, utána mindig jól betakarjuk. Ilyen módon elejét vesszük annak, hogy a fagy kárt okozzon az eltett répában, vagy burgonyában.

Sok helyen szellőző nyílásokat szoktak hagyni a kúpacokon, ezek teljesen feleslegesek, mivel a szellőző nyílások mentén pára csapódik le és elősegíti a romlás megindulását. Ha tehát szellőző nyílások vannak a kúpacokon, azokat be kell tömni. A helyesen elvermelt répa és burgonya szellőző nyílás nélkül jobban áttelel és kevesebb romlás éri, mintha szellőző nyílás volna rajta.

Etessük szecskázva a szalmát!

A takarmányhiányra való tekintettel, fontos dolog, hogy minden rendelkezésre álló takarmány anyagot észszerűen használjunk ki. A szalma például megfelelő előkészítés mellett aránylag értékes takarmányt szolgáltat. Feltétlenül szecskázzuk, tehát aprózzuk fel a szalmát, mert az állatok csak így tudják jól megemészteni. Ha a szalmaszecskát répával füllesztjük, tápértéke még inkább javul és ilyen alakban pótolja a szénát.

Találó és megszivlelendő hasonlat.

A házépítéshez építőanyagra és kőművespallérra van szükség. Ezek nélkül építeni nem lehet.

Az állati szervezet és csontrendszer felépítése sem különbözik a házépítéstől. Ami a háznál az építő, az az állat csontrendszerének a mész. Ami pedig a háznál a pallér, az az állati szervezetnél a vitamin, melyről manapság minden gazdának tudnia kell.

A mészsókat és vitaminokat, amik nélkül az állat meg nem élhet, a takarmányból veszi fel az állat. Ha a takarmány ezeket kellő mennyiségben tartalmazza, úgy teljes értékű takarmányról beszélünk.

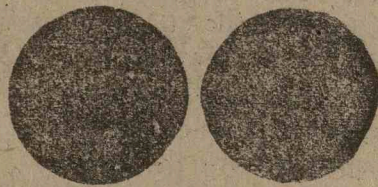
Ilyen teljes értékű takarmányt állataink az idén nem kaphattak, mert az a sok eső, ami ebben az évben hullott, a szálas takarmányokat úgy kilugozta, hogy azok majdnem semmi meszet nem tartalmaznak.

Az építópallér D-vitamin, melynek

szerepe az, hogy a felvett mészsókat az állat jól hasznosítsa csontrendszere felépítésénél, ősszel és télen hiányzik, a száraz takarmányokból.

Aki építeni akar, az hozzon építőanyagot (ha a helyszínen nincs) és pallért, aki pedig disznót s más állatot tart: az pótolja a takarmányokból hiányzó mészsókat és vitaminokat úgy, hogy a napi fejadagba előíráson Futor néven ismert szénsavas meszet és Pekk D-vitamint belekever.

Filléres napi befektetéssel elkerülhető a méshiany folytán előálló lesántulás, zsugorodás, esőköttség, fejletlenség, koszoság. Pekk és Futor a hizlalásban és állattartásban valóságos csodát művel s ez a csoda mindenkié, aki a boltban, ahol vásárolni szokott, más szükségletei mellett, ezt a két szert is megvásárolja. Ha nincs, követelje kereskedőjétől, hogy rendeljen. A Magyar Nép bárkivel ingyen közli, hogy honnan kell rendelni.

2 FONTOS PONT

ELŐSZÓR: métely ellen juhoknak, marhának

DISTOL-t

ezt patikában kell venni,

MÁSODSZOR: lesántulás, zsugorodás, élvágytalanság megszüntetésére és gyorsabb fejlődésre sertéseknél, malacoknál

PEKK-et és FUTOR-t

ezt minden boltban tartania kell.

Követeljétek. **Érdeketek!**

Vigyázzunk a baromfiállomány egészségére!

A baromfiak az időjárás hidegbe való fordulásával, sok betegségnek eshetnek áldozatul. Rendkívül érzékenyek a léghuzat iránt, ezért most, hogy a hidegebb téli időjárás beköszöntött, vigyázni kell arra, hogy a baromfiótlak ne legyenek léghuzatosak. Minden nyílást és repedést be kell tömni, mert sokszor a legkisebb nyílás is olyan léghuzat okozójává válhatik, amely végeredményében megbetegíti a baromfiakat.

A takarmányozásra most különösen nagy gondot kell fordítani. A jól és rendszeren takarmányozott baromfiállomány körében betegségek nehezebben lépnek fel. Vigyázzunk arra is, hogy az ivóvizet lehetőleg langyosan adjuk a baromfiaknak. Így nehezebben is fagy be és egészségesebb a baromfiaknak, mint hogyha hidegen isszák meg.

Elkészült a közvetlen vasúti összeköttetés a Székelyfölddel.

Amikor az egész ország boldog egyetértésben ünnepelt a Kormányzó Úr névnapjának előestjén, ugyanakkor zajlott le a Kolozsmegye és Beszterce-Naszód megye határán levő Dipse község mellett a vasutépítő honvédek munkabefejező ünnepe. A honvédek ugyanis most kötötték össze azt a tizenhat kilométeres új vasutvonalat, amely az elszakított Székelyföldet kapcsolja bele az anyaország vérkeringésébe. Szászlekcencétől Kolozsnagyidáig most már megszakítás nélkül fut az új sínpár.

Ezen a csütörtöki estén a két felől érkező vasutépítő csoportok igen mozgalmas képet mutattak. A két csoport találkozó pontja egy hidnál volt kitérve s mindegyik azon igyekezett, hogy hamarabb érje el a hidat. Pontban négy órakor délután befejeződött a nagy munka, az utolsó szeglet beverték és a több ezer munkás nagy gomolygó tömeggé olvadt össze. Ebben a pillanatban a közeli faluban megszólalt a harang. A nehéz munkát befejező honvédek szeme csillogott. Befűtött mozdonyok futottak rá az új sínre. A munkát vezető zászlóaljparancsnok örömmel dicsérte meg a vasutépítő zászlóaljak és századok tisztikarának és legény-

ségének munkáját. Együttal százezer pengő jutalmat osztott ki a vasutépítésben résztvevő legénység között. Az ünneplő munkásosztagok előtt ezekkel a szavakkal méltatta a nap jelentőségét:

— Két sínpár összetalálkozott, ami azt jelenti, hogy Magyarország két része, az elszakított Székelyföld és az anyaország végre összekapcsolódott. Ez a nap összeesett Kormányzó Urunk névnapjának előestjével. Ez a mi Mikulásunk, amelyet odateszünk legfőbb Hadurunk lábai elé.

A katonák ekkor háromszoros éljont zugtak Horthy Miklós nevére.

A román földgáztársaság felemelte a marosvásárhelyi földgázárakat.

Köztudomású, hogy Marosvásárhely földgázforrását Kissármást, a bécsi döntés Romániához csatolta. Így a várost továbbra is a román földgáztársaság látta el világítási és ipari gázzal. Az új határon keresztül vezetett gáz ára már eddig is elég magas volt. Most értesítette a földgáztársaság Marosvásárhely vezetőségét, hogy január elsejétől harminc százalékkal felemeli az árakat, ami természetesen a város közvéleményében általános elégedetlenséget keltett.

Decemberben szabad nyúlra vadászni.

A hivatalos lap egyik legutóbbi száma megállapítja a vadászat új rendjét. Tekintettel arra, hogy az elmúlt évben a vadállományt nagy veszteségek sújtották, a nyúl vadászatot csupán egy hónapra adták meg. Január elsejével megszűnik a nyúl vadászat. A kormány intézkedése minden tekintetben helyes, mert elősegíti a vadállomány szaporodását.

KARÁCSONYI KÖNYVVÁSÁRI

50%-os rendkívüli kedvezmény.

Érvényes 1940. december 31-ig!

Ismét kapható feláron az eddig elűlt

Dr. Görög Ferenc: A magyar nemzet története

c. könyv IV. kiadása 416 oldalon 160 képpel.

Diszes egész vászonkötésben csak 2.— Pengő (Pengő 4.— helyett)

Fűzve csak 1.50 Pengő (Pengő 3.— helyett.)

Vidékre fenti kedvezményes ár és még 20 fillér postaköltség előzetes beküldése ellenében bérmentesen szállítja a

Minerva Műintézet Kolozsvár, Brassai-u. 5.

Egységesítik az ipari cikkek árát.

Az anyaországbeli árakhoz viszonyítva, Erdélyben az ipari cikkek ára igen magas. Ezért az árellenőrző kormánybiztosság intézkedéseket tett, hogy az árak összehangolódjanak. Az erre vonatkozó gyakorlati munka már megkezdődött és remélhető, hogy rövidesen jelentkezni fognak jótékony hatásai.

Állatpiac.

Budapesti sertésvásár: Keddi felhajtás 176 drb., mely mind elkelt. A vásár irányzata élénk. — Árak: Uradalmi zsirsertés páronként 340 kg.-on felül 160, 340 kg.-on alul 154, szedett sertés silány min. 142 fillér kilónként.

Budapesti borjúvásár: Felhajtás 186 darab. Az irányzat tartott. — Árak: Borjú elsőrendű 124—126, középrendű 116—123, silány 90—110 fillér kilónként elősúlyban.

Terménytőzsdék.

A budapesti terménytőzsde árai kedden nem változtak.

Hivatalos árfolyamok: Búza 78 kg.-os 23.70. — Rozs 71 kg.-os 19.70. — Árpa: Sörárpa, kiváló 26.60, sörárpa, elsőrendű 25.60, sörárpa 24.60, 68 kg.-os ipari 23.20, takarmány, 65—66 kg.-os 21.20, takarmány, középminőségű 20.20. — Zab 41 kg.-os 22.05. — Kukorica, új 17.60 pengő mázsánként.

MULATATÓ

VÉGREDELET.

*Ha meghalok, mert meg kell halnom,
Végredeletben meghagyom:
Temessetek szülőfalumba,
Ez lesz utolsó sóhajom.*

*Szülőfalumnak drága földje
Hadd adjon nyughelyet nekem,
Csak úgy tudok majd megpihenni,
Ha síri ágyam ott vetem.*

*Ott, ott pihenjek, hol dalolva
Fűkóstam egykor, mint gyerek,
Hadd álmódjam, hogy jó anyám az,
Ki keblén ringat engemet.*

*Ott, ott pihenjek, hol zokogva
Temettem én is egykoron:
Testvérporokkal egyesülve
Ott szórja szét a szél porom.*

*S ha majd a végső számadáskor
Lelkem testemre rátalál:
El nem szakít szülőfalumtól
Föbbe sem élet, sem halál.*

Bala Mihály.

Iskolaépítő diákok.

Budvár ősi székely vár volt. Ennek a várnépe alapította Székelyudvarhely városát. Ebben a városban állott majdnem háromszáz évig az udvarhelyi kollégium. Háromezer arannyal alapította iktári Bethlen János, gazdag főúr, angyali szépségű leánya emlékére, aki éppen az esküvője előtt halt meg.

Az új iskola, mint ama bibliai mustármag, nőtt, fejlődött, gyarapodott. A háromezer arany évről-évre szaporodott. Újabb adományok csatlakoztak hozzá.

Eltelt száz esztendő, s az iskola már kicsi volt az ideözönlő diákseregnek. A kicsi épület is már-már roskadozott. Tovább nem bírta a háborús idők viharainak rombolását.

Backamadarasi tudós és tiszteletes Kiss Gergely uram volt akkor az iskolának híres rektorprofesszora. Hej, be sok álmatlan éjszakát okozott neki ez a düledező épület! Ide bizony új épület és erre sok pénz kell. Uram Isten, ebben a szűk világban honnan vegye?

Elhatározta, hogy bejárja a falukat. Udvarhelyszéki falukat, háromszéki falukat. Csak az első faluba tudott

a saját költségén menni, tovább már a faluk emberei vitték, mindenütt szívesen fogadták, ünnepezték, mint egy igazi apostolt és gyűlt a pénz...

A pénznél azonban sokkal nagyobb gondot okozott a felsőbbség engedélye. Nagyon szomorú idők valának azok. Ennek a nagy szomorúságnak a felekezeti villongások voltak az okozói. Sokaknak fáj a protestáns iskolák alapítása.

Ezek az urak nem szalasztottak el egyetlen alkalmat se, hogy az építés megengedését megakadályozhassák.

Nem is nagyon kellett az ilyen alkalmakat keresni. Találtak, ha akartak.

A fiatalság — mióta világ ez a világ — soha sem bírt az ízmaiban felhalmozódott erővel. Aztán, kivált abban az időben — a dicsőség is lelkesítette egyiket-másikat. Így történt, hogy Bede László háromszéki diák össze talált verekedni a vargákkal.

Ennek a verekedésnek híre hamar eljutott a királybíróhoz s az esetet az engedélykéréssel egyidőben nyomban fel is jelentették a legfőbb erdélyi kormányzóhatolomnak. Biztak benne, hogy ez megakasztja az építés engedélyezését.

Kiss Gergely uram, hogy az eset tudomására jutott, maga vizsgálta meg az ügyet. Előtte tisztán állott, hogy ebben a verekedésben sem Bede László, sem egyetlen más diák nem hibás. Ezzel azonban nem elégedett meg. Azt akarta, hogy ez mindenki előtt tisztán álljon. Összehívta a diáktörvényszéket.

Azon az iskola főgondnoka, id. Dániel László is megjelent. Hogy elfogultsággal ne vádolhassák, a rektor meghívta Török Pál királybíró is. Hadd hallja, hogyan folyik a vizsgálat. Megjelentek a szemtanúk és az elpáholt vargalegény is ott volt.

Nyilvánosan folyt a kihallgatás, tisztán láthatta mindenki, hogy egyetlen diák sem hibás.

Azonban nem fejezhették be a esendes tanácskozást. Megzavarta az iskola udvarán elhangzott rémes kiáltás:

— Tűz van! Tűz van!

— Tűz van — adták szájról-szájra a vizsgáló urak is. Fölbemaradt a törvényszék.

A diákok ősi szokás szerint összeszedték a vízfordéedényeket. Bede László, a tűzoltás hivatott vezetője, a tűzoltók élére állott és rohantak a tűz helyére.

A tűz a Kóbori-utcában volt. Éppen a királybíró szomszédjánál. Már javában nyaldosták a tűznyelvek a királybíró házának erős tűzfalát is, mikor rémes kiáltás reszketettette meg a levegőt:

— A gyermekeim! Ott vannak az égő ház udvarán! — és mint egy örült, a királybíróné rohant egyenesen az égő ház felé.

A diákok fogták meg. De Bede László, ahogy ezt meghallotta, néhány társával azonnal felszaladt a királybíró házának a padlására, onnan kötelet bocsátott le az égő ház udvarára. A kötélen leereszkedett s néhány izgalmas pere után felhozta a két gyermeket és letette az édesanya ölébe.

Társai a kötelet újra lebocsátották. Most a dájka kötötte derekára a kötelet, őt is felhúzták.

A nép ujjongott, éljenzett s Bede László ebben a pillanatban úgy állt ott, mint valami esodatevő.

A királybőr is megfélemedezett, hogy a törvényszéken éppen ő akarta kicsavarni a nyakát ennek a diáknak. Hozzárohant, megölelte, úgy kiáltotta:

— Isten áldjon minden kálvinista diákot!...

Ezután már könnyen ment az építés engedélyezése. Katholikusok és reformátusok egyenlő lelkesedéssel dolgoztak. Nemcsak dolgoztak, hanem boldogan adott mindenki, amit csak adhatott. Mert ennek az iskolának a felépítése az egész székelység ügye volt.

És aztán megjött az engedély, megindult a munka. A diákok ásták a fundamentumot, hordták a téglát, keverték a meszet, a kőművesek rakták a faiat

A jókedvű rektorprofesszor azonban örömeiben akkora előleget adott a kőműveseknek, hogy annál többet úgy sem kereshettek volna — hát egyszerűen ott hagytak mindent. Az építés pedig megakadt, félbenmaradt.

Kiss Gergely uram jókedve hamar szomorúságra változott, de a diákok nem hagyták el. Hozzámentek és kijelentették:

— Felépítjük mi, nem kell ide senki mester!

És a székely diákok, kezükben az épület tervével, szívükben a lelkesedéssel, nő meg a mesterektől ellesett tudománnyal addig raktak téglát téglára, míg felépült a tudomány hajléka. Mikor aztán az utolsó téglát is betették a helyére, ebbe az építők vezetője jó mélyen, szép betűkkel bevészte a nevét: „Dionisius Pálfi, 1771. die 3 octobris.“ Vagyis magyarul: Pálfi Dénes, 1771 október 3-án.

Hogy milyen nagy volt ez a diákvállalkozás, annak elképzelésére megmondom, hogy harminckét tágas diákszoba volt ebben a kollégiumban.

Ide-oda annak is elmúlt már harminc esztendeje, hogy ez a kollégium is szűk lett. Emeletet építettek rája, ekkor találták meg a Pálfi Dénes nevét őrző téglát. Ma is kegyelettel őrzik a kollégium múzeumában.

Földes Géza.

APRÓSÁGOK ADOMÁK

Légszár nélküli repülőgép.

Egy olasz feltaláló repülőgépet talált ki, amelynek nincsen légszárja. Az új gép sűrített gáz segítségével működik és halad előre. Részletek az új gép szerkezetéről még nincsenek, de mindenesetre nagyjelentőségű találmány lehet, mivel Viktor Emanuel olasz császár és király feltalálóját aranyéremmel tüntette ki.

Mekegő kórus köszöntötte a 85 éves kecskebárót.

Münster németországi városnak legnépszerűbb embere Renesse Alfréd báró, aki egész életét a kecsketenyésztés fejlesztésének szentelte és éppen ezért általában csak „kecskebárónak“ hívják. A kecskebáró most érte el 85-ik születésnapját, amelyet Münsterben tréfás ünnepekkel ülték meg. Az agg bárót külön „mekegő kórus“ köszöntötte fel. Renesse Alfréd már egész fiatal korában kezdett foglalkozni a kecsketenyésztéssel. Rengeteg előadást tartott bel- és külföldön a kecsketenyésztés gazdasági értékéről és könyvekben, folyóiratokban igyekezett kedvenc ötletét népszerűsíteni. Ezelőtt 40 évvel megalakította a „kecsketenyésztést fejlesztő disztagok egyesületét“, amely egyik legfurcsább egyesülete a világnak.

Még ma is fennáll és ünnepeket tart, amelyeken kitüntetésben részesíti a kecsketenyésztés előharcosait. Renesse Alfréd népszerűségét legjobban bizonyítja, hogy Münster városa már életében emlékművet állított a „kecskebárónak“.

Hogyan készülődik Japán a légoltalomra?

Japánban a házak tekintélyes része fából készült és ezért különös gondot kell fordítani arra, hogy a házak légitámadás alkalmával a gyújtóbombák ellen védve legyenek. Éppen ezért úgy tervezik, hogy a jövőben csak olyan házak építését engedélyezik, amelyeknek faanyagát éghetlenné teszik. Ezenkívül a nagyobb városok egyes pontjain víztartályokat helyeznek el, hogy tűz esetén a nagyobb veszedelem keletkezését meg lehessen akadályozni.

Jegygyűrű a disznó nyelvén.

A németországi Oldenburchban egy gazda felesége elveszítette arany karikagyűrűjét. Néhány év múlva a gazda házában disznóölés volt. Csodálkozva állapították meg, hogy a disznó nyelve tövével össze volt zsugorodva. Közelebről megvizsgálva, kiderült, hogy a disznó nyelvének tövében egy arany karikagyűrű volt. A gazda felesége a gyűrűt akkor vesztette el, amikor néhány év előtt a malacokat etette. Az egyik malac be-

kapta a gyűrűt és véletlenül a gyűrű nyelvének a tövére eszűszott. Így került elő azután disznóölés alkalmával a gyűrű.

A karikagyűrűk egyébként sokszor különös módon vesznek el és kerülnek elő. Így például egy németországi földműves, aki gyűrűjét elveszítette, egy szántóföldön megölt egérben kapta meg.

Évelő hagyma.

A növény-nemesítők egyik törekvése, hogy az egy- és kétnyári növényekből évelő növényeket állítsanak elő. Lapunkban megemlékeztünk már arról, hogy az évelő búza nemesítése terén szép eredményeket értek el. Újabb hasonló hírt közölhetünk. Sikerült az évelő hagyma nemesítése. Németországban az új hagyma-fajtával sikeres kísérleteket végeztek és ezek tanúsága szerint az évelő hagyma nagyon jól beválik. Tápanyagtartalmában és ízben teljesen megközelíti a nálunk termelt hagymát.

Jó tanács.

Az őrmester korholja a katonát, hogy miért nem borotválkozott meg rendesen.

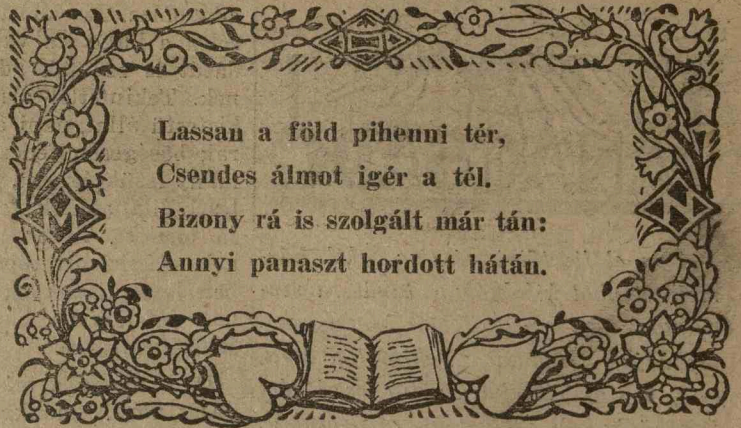
A katona így védekezik:

— Őrmester úrnak alázatosan jelentem, megborotválkoztam.

— Ha igen, úgy máskor tartsa a kést közelebb az arcához, — mondja az őrmester a katonának.

Dr. BALOGH ERNŐ úrnak
tanár
KOLOZSVÁR
Erzsébet ut. 6

Lassan a föld pihenni tér,
Csendes álmot ígér a tél.
Bizony rá is szolgált már tán:
Annyi panaszt hordott hátán.

Tanuld meg!

Gondosan nézzük át a télire eltett befőtteket és zöldségeket!

A télire eltett befőtt és zöldség ezután már tavaszig nem igen romlik. Az időjárás hidegre fordult és a káros csirák nem tudnak fejlődni. Hogy a károsodásnak elejét

vegyük, gondosan nézzük át a télire eltett befőtteket, paradicsomot és ugorkát, hogy nem lépett-e fel az üvegekben romlás? A romlásnak indult üvegeket válasszuk ki és tartalmukat kellő válogatás után használjuk fel.

Használjuk fel a burgonyát kenyérsütésnél!

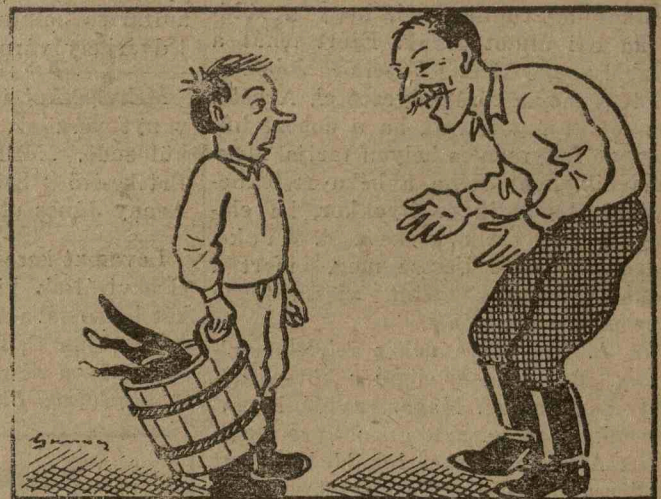
A kenyérmagvakkal való takarékoskodásnak egyik igen hasznos és célszerű módja, hogy a kenyérlisztbe főtt krumplit vegyítünk. A krumpli egyáltalában nem rontja a kenyér ízét, sőt a krumplival készült kenyér íze, ha jól volt dagasztva és sütve, még jobb, mint a tiszta lisztből készült kenyéré. A krumplival sült kenyér tovább marad frissen és ilyenkor télen az a veszedelem se fenyeget, hogy romlásnak indul. Az elmondottakra való tekintettel tehát mindenképpen ajánlatos, hogy kenyérsütés alkalmával krumpli is kerüljön a tésztába.

Mit kell tudni a kéményről?

Idén a fűtőanyaggal nagyon takarékoskodni kell, mert a rendkívüli viszonyok következtében nem áll olyan mértékben rendelkezésünkre tüzifa, mint az a rendes időkben szokott lenni. Eppen ezért a legkisebb dologra is sulyt kell helyezni, ami fűtőanyag megtakarítását jár. Nagyon sokan elhanyagolják a fűtés nézőpontjából a kéményseprést. Pedig sok függ a kéménytől!

A kéménycsatorna lehetőleg függőlegesen fusson és csak egy magasságból torkoljanak kémények egy kéménycsatornába. Nem szabad tehát különböző emeletek kályháinak a kéményét egy kéménycsatornába vezetni. Minden emeletnek meg kell, hogy legyen a maga külön kéménycsatornája. A kéménycsatornák ne törjenek meg, belül legyenek simák és könnyen tisztíthatók. Hézag ne legyen a kéményen, mert ez a szivás rovására megy. A tisztító ajtó elhelyezése is fontos. Mindig a padozattól legalább 60 centiméter magasan legyenek, akár a pincébe, akár máshova kerülnek.

Egérfogó a tejben.

— Gazduram, nagy baj történt. Beleesett egy egér a sajtárba.

— Na és kivetted?

— Nem én, macskát dobtam a sajtárba...